

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Факультет соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації
Кафедра організації соціально-психологічної допомоги населенню

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА НАСЕЛЕННЮ
СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ
методичні рекомендації до виконання
випускної кваліфікаційної роботи
для студентів спеціальності 231 – Соціальна робота

ЧЕРНІГІВ 2018

УДК 615.014(001.89)

Соціально-психологічна допомога населенню. Соціальна реабілітація методичні рекомендації до виконання випускної кваліфікаційної роботи для студентів спеціальності 231 – Соціальна робота / Укл. : К. О. Кальницька, Т. В. Мазур, В. М. Філіпович. – Чернігів : Вид-во ЧНТУ, 2018. – 44 с.

Укладачі: Кальницька Катерина Олексіївна, канд. психол. наук, доцент, завідувачка кафедри організації соціально-психологічної допомоги населенню
Мазур Тамара Василівна, канд. психол. наук, доцент кафедри організації соціально-психологічної допомоги населенню
Філіпович Вікторія Миколаївна, канд. психол. наук, старший викладач кафедри організації соціально-психологічної допомоги населенню

Відповідальна за випуск: Кальницька К. О., завідувачка кафедри організації соціально-психологічної допомоги населенню, кандидат психологічних наук, доцент.

Рецензент: Тимченко О. В. кандидат психологічних наук, доцент.

Методичні рекомендації відтворюють сучасні вимоги до виконання випускних кваліфікаційних робіт магістра, розкривають основні правила оформлення та відображають вимоги до захисту на кафедрі соціально-психологічної допомоги населенню.

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
РОЗДІЛ 2 ПІДГОТОВКА ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	6
2.1 Основні етапи виконання випускної кваліфікаційної роботи.....	6
2.2 Керівництво випускними кваліфікаційними роботами	7
2.3 Обов'язки студента-магістранта.....	7
РОЗДІЛ 3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	8
РОЗДІЛ 4 ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ І ЗМІСТУ ВСТУПУ	10
РОЗДІЛ 5 ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ ТА ВИСНОВКІВ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	13
РОЗДІЛ 6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ДОДАТКІВ	16
РОЗДІЛ 7 ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	17
РОЗДІЛ 8 ЗАХИСТ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	19
ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА	21
ДОДАТКИ.....	21

ПЕРЕДМОВА

Формою атестації для магістрів спеціальності «Соціальна робота» є написання та захист випускної кваліфікаційної роботи за тематикою обраної спеціальності, яка включає усі змістовні модулі нормативної частини навчального плану відповідної освітньо-професійної програми. Захистом випускної кваліфікаційної роботи магістра студент завершує свою навчальну та наукову підготовку в університеті.

Результати випускної кваліфікаційної роботи виносяться на публічний захист. Це дає змогу студенту проявити компетенцію у відстоюванні своїх переконань в ході наукової дискусії. До захисту допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану, своєчасно подали на кафедру випускну кваліфікаційну роботу, позитивну рецензію та відгук на неї, довідку про академічну доброчесність.

Керівництво випускною кваліфікаційною роботою магістра здійснюється кваліфікованим викладачем кафедри, який має науковий ступінь. Організація і контроль за процесом підготовки й захисту випускних кваліфікаційних робіт покладаються на завідувача кафедри.

Мета даного начального-методичного видання полягає у визначенні організаційних засад підготовки студентами випускної кваліфікаційної роботи, у дотриманні рекомендованого методологією навчального процесу поетапного виконання дослідження з урахуванням стандартів його оформлення з огляду на чинні вимоги.

Підготовка випускної кваліфікаційної роботи відбувається відповідно до «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій для атестації здобувачів вищої освіти Чернігівського національного технологічного університету», затвердженого наказом ректора № 197 від 30.11.2015 р.

Користуючись методичною розробкою, студенти матимуть змогу системно вирішити передбачене навчальним планом завдання і вчасно підготувати випускну кваліфікаційну роботу до захисту в атестаційній комісії.

Методичні рекомендації розроблено у відповідності до вимог освітньо-професійних програм «Соціально-психологічна допомога населенню» і «Соціальна реабілітація» з підготовки фахівців другого рівня вищої освіти напряму 23 «Соціальна робота», спеціальності 231 «Соціальна робота».

Методичні рекомендації містять перелік та розкриття сутності етапів написання випускної кваліфікаційної роботи, визначають терміни виконання, особливості звітності та сприяють дотриманню єдиних вимог до їх оформлення.

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Випускна кваліфікаційна робота магістра як вид наукового дослідження робота має всі ознаки, характерні для дисертаційних робіт гуманітарного напрямку, зокрема:

- готується з метою публічного захисту й одержання наукового ступеня магістра;

- має чітко регламентовану структуру;

- за змістом робота повинна вирізнятися оригінальністю, новизною наукових відомостей (фактів, закономірностей, явищ) або узагальненням раніше відомих положень на принципово нових позиціях чи в іншому аспекті;

- науковий пошук ведеться з використанням адекватних загальнонаукових і спеціальних методів дослідження;

- відображає погляди автора, але передбачає дискусію і полеміку з опонентами, які обстоюють позицію інших наукових концепцій, що передбачає висловлення автором критичних оцінок, переконливих аргументів і доказів;

- точність і обґрунтованість інформації, одержаної у процесі дослідження, повинна підтверджуватися методами математичної статистики або методами якісного аналізу і відображатися у таблицях, схемах, діаграмах, графіках;

- характер і стиль викладу наукової інформації повинен відповідати вимогам наукової комунікації: при висловленні власної думки необхідно уникати вживання особового займенника «я», а використовувати інші мовні конструкції (див. додаток Л);

- результати дослідження оформлюються у вигляді тексту, проілюстрованого відповідним матеріалом.

Метою захисту магістерської роботи є встановлення відповідності рівня освітньо-кваліфікаційної підготовки випускників вимогам освітньо-професійної програми, а також надання можливості магістрантам продемонструвати набуті знання у дослідженні конкретної теми і отримати за підсумками захисту ступінь магістра.

Випускна кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми, обґрунтованих висновків та пропозицій, а також не має відгуків, довідки про академічну доброчесність, до захисту не допускається.

РОЗДІЛ 2 ПІДГОТОВКА ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Основні етапи виконання випускної кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційну (магістерську) роботу виконують у такій послідовності:

– Ознайомлення студентів з основними вимогами, що висуваються до виконання випускної кваліфікаційної роботи.

– Вибір теми випускної кваліфікаційної роботи та призначення керівника випускної кваліфікаційної роботи здійснюється на підставі персональної заяви студента.

– Аналіз літературних джерел, вивчення теоретичних і практичних матеріалів з обраної теми.

– Розробка плану випускної кваліфікаційної роботи із зазначенням строків написання розділів та їх обсягів. Заповнення бланка «Завдання на випускну кваліфікаційну роботу» та його затвердження на кафедрі.

– Збір матеріалів, складання бібліографії, аналіз та узагальнення зібраного матеріалу.

– Виклад проаналізованого та систематизованого матеріалу відповідно плану, затвердженого у завданні на виконання випускної кваліфікаційної роботи.

– Проведення емпіричного дослідження, виконання розрахунків, у тому числі із застосуванням методів математичної статистики.

– Формулювання висновків.

– Підготовка графічної частини випускної кваліфікаційної роботи: креслень, рисунків, таблиць.

– Рецензування випускної кваліфікаційної роботи та оформлення відгуку наукового керівника.

– Написання доповіді й підготовка ілюстративного матеріалу (наприклад, презентації для прилюдного виступу).

– Представлення випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі для попереднього розгляду.

– Захист випускної кваліфікаційної роботи.

Виконання випускної кваліфікаційної роботи здійснюється відповідно до графіка затвердженого кафедрою та деканатом.

Під час написання кваліфікаційної (магістерської) роботи студент має враховувати, що:

1. Кваліфікаційна магістерська робота є самостійним доробком і готується індивідуально. Якщо члени кваліфікаційної комісії виявлять запозичений матеріал (плагіат) без посилання на джерела, роботу надалі не розглядатимуть, а студент буде позбавлений права на повторний захист.

2. Робота повинна бути спрямована на розв'язання конкретних теоретичних і прикладних проблем у галузі соціальної роботи, зокрема соціально-психологічної допомоги населенню чи соціальної реабілітації.

2.2 Керівництво випускними кваліфікаційними роботами

Керівниками випускних кваліфікаційних робіт призначаються досвідчені викладачі кафедри, які мають науковий ступінь. Керівники затверджуються наказом ректора ЧНТУ за поданням кафедри.

Студентів-магістрів забезпечують методичними рекомендаціями з виконання випускної кваліфікаційної роботи.

У встановлений термін студент звітує перед керівником і завідувачем кафедри, які фіксують ступінь готовності випускної кваліфікаційної роботи.

Обов'язки наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

- надавати допомогу при виборі теми випускної кваліфікаційної роботи, її остаточного формулювання та меж розкриття;
- надавати індивідуальне завдання та план щодо виконання випускної кваліфікаційної роботи на спеціальному бланку (див. Додаток В і Г).
- рекомендувати спеціальну, нормативну літературу та інформаційні джерела за обраною темою;
- регулярно консультиувати студента з питань виконання випускної кваліфікаційної роботи, а при необхідності організувати консультації інших фахівців;
- контролювати дотримання календарного плану, якість та самостійність виконання роботи, інформувати завідувача кафедри про хід підготовки роботи до захисту;
- підготувати студента до апробації захисту на засіданні кафедри;
- давати відгук на випускну кваліфікаційну роботу та сприяти в отриманні зовнішньої рецензії на неї.

2.3 Обов'язки студента-магістранта

Тема випускної кваліфікаційної роботи закріплюється за студентом наказом декана факультету за поданням завідувача кафедри.

Студент зобов'язаний дотримуватись графіка, звітувати в передбачені строки перед керівником про хід роботи, отримувати необхідні консультації.

Відповідальність за правильність прийнятих рішень, обґрунтувань та якість оформлення роботи несе студент разом з його керівником.

Магістр повинен написати та оформити текст випускної кваліфікаційної роботи згідно вимог та у встановлений термін.

Своєчасно надати випускну кваліфікаційну роботу для попереднього розгляду на кафедрі, отримати необхідні рецензії та відгук керівника.

Випускна кваліфікаційна робота та довідка про академічну доброчесність подаються студентом на кафедру не пізніше, ніж за два тижні до дня захисту.

РОЗДІЛ 3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура випускної кваліфікаційної роботи

Структура випускної кваліфікаційної роботи – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних частин довідково-супровідного і змістового характеру. Вона відображає зовнішнє розміщення та внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження і свідчить про рівень її загальної підготовки.

Отже, випускна кваліфікаційна робота, з урахуванням порядку розміщення, повинна складатися з таких структурних компонентів:

- титульний аркуш (додаток А);
- анотація (додаток Б);
- зміст;
- вступ (актуальність проблеми, мета та завдання дослідження, структура роботи.);
- основна частина (розділи);
- список використаних джерел;
- додатки
- завдання на виконання випускної кваліфікаційної роботи (додаток В);
- календарний план (додаток Г).

Кожний з цих елементів, а також розділи основної частини та додатки мають починатися з нової сторінки.

Титульна сторінка

Титульний аркуш є першою сторінкою випускної кваліфікаційної роботи. Він заповнюється за чітко визначеними правилами і повинен містити такі позиції:

- назва вищого навчального закладу;
- назва кафедри, на якій виконувалася випускна кваліфікаційна робота;
- прізвище, ім'я, по батькові магістранта (у називному відмінку);
- назва випускної кваліфікаційної роботи (без слова «тема»);
- вид викладу наукового матеріалу – випускна кваліфікаційна робота;
- назва спеціальності;
- прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання наукового керівника;
- місце виконання і рік написання роботи.

Анотація

Для ознайомлення зі змістом та результатами випускної кваліфікаційної роботи магістра подається анотація державною та англійською мовами. Анотація – узагальнений короткий виклад основного змісту відповідно до встановленого зразка (Додаток Б). В анотації мають бути стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення.

В анотації також вказуються:

- прізвище та ініціали автора;
- назва випускної кваліфікаційної роботи;
- спеціальність (шифр і назва);
- найменування вищого навчального закладу, у якому здійснювалася підготовка;
- місто, рік.

Обсяг анотації становить 800 знаків.

Викладення матеріалу в анотації повинно бути стислим і точним. Належить використовувати синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів, уникати складних граматичних зворотів. Необхідно використовувати стандартизовану термінологію, уникати маловідомих термінів і символів. Після анотації наводять ключові слова відповідною мовою.

Наприкінці анотації наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту наукової праці, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до семи. Ключові слова подають у називному відмінку, їх друкують у рядок через кому.

Зміст

Зміст як структурний компонент випускної кваліфікаційної роботи подають перед викладом основної частини. Він включає заголовки усіх розділів, підрозділів, (крім підзаголовків, які друкуються у підбір), а також вступ, висновки, практичні рекомендації, список використаних джерел і додатки із зазначенням номерів початкових сторінок. Заголовки у змісті повинні точно повторювати заголовки у тексті, і скорочення їх не допускаються.

Заголовки одного рівня рубрикації тексту необхідно розміщувати один під одним. Заголовки кожного подальшого рівня зміщені вправо по відношенню до заголовків попереднього рівня на абзацний відступ. Крапка в кінці заголовка не ставиться (приклад оформлення змісту подається в додатку Д).

РОЗДІЛ 4 ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ І ЗМІСТУ ВСТУПУ

Вступ – це частина випускної кваліфікаційної роботи, яка дає загальне уявлення про конкретний напрям наукового пошуку і містить необхідні кваліфікаційні характеристики проведеного наукового дослідження. Складові компоненти вступу наведені в додатку Е.

У вступі коротко викладають:

- актуальність даної теми для фахової діяльності;
- оцінку сучасного стану наукової розробки проблеми, відмічаючи практично розв'язані задачі, прогалини знань, що існують у даній галузі, провідних вчених і фахівців з даної сфери знань;
- мету магістерського дослідження, яка повинна бути чіткою, зрозумілою, стисло відобразити той результат, якого прагне досягти автор;
- завдання роботи які відображають послідовність та етапи досягнення мети дослідження;
- об'єкт дослідження, який визначає сферу, область дослідження;
- предмет дослідження;
- коротка характеристика методів, що використовувалися у дослідженні;
- апробація результатів дослідження;
- структура роботи.

Обґрунтування вибору теми дослідження передбачає розкриття ступеня важливості і соціальної значущості обраної теми для розвитку сучасної теорії і практики певної галузі науки. Отже, автор роботи повинен показати уміння обрати тему дослідження, оцінити своєчасність її розробки і цим відповісти на питання: чому саме сьогодні необхідно розглядати цю наукову проблему.

Орієнтовна схема обґрунтування вибору теми дослідження може бути такою:

- дати об'єктивну оцінку сучасного стану об'єкта дослідження з акцентуванням уваги на інших проблемах і суперечностях;
- показати, як на сучасному етапі розв'язуються існуючі проблеми на практиці, якщо можливо – із посиланням на офіційні документи;
- оцінити стан наукової розробленості обраної проблеми: на основі стислого аналізу літератури визначити коло науковців, які займалися її розробкою, висвітлити проблематику їх досліджень і наголосити на маловивчених або зовсім невивчених аспектах;
- зробити висновки про те, що недостатня розробленість конкретного аспекту проблеми зумовила вибір теми дослідження.

Обов'язковою частиною вступу є огляд літератури з теми дослідження, до якого включають найбільш цінні, актуальні роботи (10-15 джерел). Огляд повинен бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної й практичної новизни, значущості, переваг і недоліків розглянутих робіт, які доцільно згрупувати таким чином: – праці, що висвітлюють історію розвитку проблеми; - праці, які цілком присвячені темі; – праці, що розкривають тему частково. Закінчують огляд стислим висновком про ступінь висвітлення

основних аспектів теми в інформаційних джерелах.

Мета та завдання дослідження.

Мета дослідження – це пошук відповіді на питання, яке поставлено у проблемі. Вона є визначенням авторської евристичної стратегії в одержанні нових знань про об'єкт та предмет дослідження і може бути пов'язана:

- з обґрунтуванням системи евристичних засобів, спрямованих на розв'язання певного наукового завдання;
- з обґрунтуванням можливості виявлення нових ознак як загального, так і часткового плану у внутрішній організації серії конкретних фактів, що аналізуються;
- із розробкою комплексу певних передумов, необхідних для розв'язання наукових завдань.

Наприклад «виявлення закономірностей...», «обґрунтування...», «виявлення зв'язку ...», «розробка та апробація...».

Мету доцільно формулювати якомога стисліше, у ній має проглядатися головна думка наукової розвідки.

Завдання дослідження потрібно не лише правильно й чітко сформулювати, але й викласти їх у певному порядку, послідовно розгортаючи програму дій та викладу основної частини роботи.

Визначення завдань дослідження рекомендується робити у формі переліку дій дослідника, використовуючи такі формулювання: «Вивчити...», «Визначити...», «Виявити...», «Обґрунтувати...», «Встановити...», «Розробити...».

Завдання дослідження, конкретизуючи загальну його мету, чітко позначають етапи наукового пошуку у її досягненні.

Передусім, формулюються завдання, пов'язані з виявленням найсуттєвіших ознак і внутрішньої структури об'єкта дослідження. Виділяють також завдання, зорієнтовані на:

- вирішення певних теоретичних питань, загальної програми дослідження (виявлення сутності окремих понять, явищ, процесів; визначення параметрів, рівнів функціонування, критеріїв ефективності тощо);
- характеристику нових евристичних аспектів сучасних рішень даної наукової проблеми;
- обґрунтування, виявлення системи конкретних засобів, необхідних для розв'язання наукової проблеми.
- розробка рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження;
- розробку корекційних, реабілітаційних програм, методичних рекомендацій щодо використання результатів дослідження в практиці соціальної роботи.

Весь комплекс завдань – це алгоритм конкретної програми дослідження, зумовлений логікою. Етапів наукового пошуку.

Об'єкт і предмет дослідження – це сфера наукового пошуку, що перебуває у полі зору дослідника.

Предмет дослідження є певна частина об'єкта, яка підлягає вивченню у даній роботі.

Таким чином, предмет дослідження завжди є частиною об'єкта, і відношення між ними відповідають схемі: «загальне (об'єкт) – конкретне (предмет)».

Методи дослідження. Перераховуються використані наукові методи теоретичного і емпіричного дослідження та методи статистичної обробки даних.

Наукова новизна отриманих результатів – це нові наукові положення, рішення, запропоновані особисто студентом, які подаються у вигляді короткої і чіткої аргументації. При формулюванні наукової новизни необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (уперше отримано, удосконалено, дістало подальший розвиток, доведена залежність між... і т. ін.). Характеризуючи наукове значення своєї роботи, студенти часто-густо роблять одну й ту саму помилку: перераховують отримані ними наукові положення. Насправді ж потрібно показати й оцінити, яке значення мають ці наукові положення з погляду розвитку (доповнення) наукових знань для вирішення певного наукового завдання або певної наукової проблеми.

Практичне значення отриманих результатів - надаються відомості про використання результатів дослідження або рекомендації щодо їх практичного застосування.

У випускній кваліфікаційній роботі подають відомості про наукове використання результатів теоретичного дослідження та рекомендацій щодо їх впровадження, висвітлюють результати емпіричного дослідження та рекомендації щодо їх практичного використання. Це можуть бути нові способи, технології, методи, методики, корекційні чи реабілітаційні програми, тобто те нове, що дає виконана випускна кваліфікаційна робота для практики.

Апробація роботи. Зазначають, на яких наукових конференціях, семінарах, круглих столах, нарадах висвітлено результати досліджень, що увійшли до випускної кваліфікаційної роботи.

Структура роботи. У цьому підпункті, з урахуванням послідовності розміщення, необхідно подати перелік структурних компонентів випускної кваліфікаційної роботи й подати кількісні характеристики її основного обсягу (кількість сторінок з урахуванням списку джерел і додатків), ілюстрацій, таблиць, списку використаних джерел і додатків. Сформулювати цей підпункт можна так: «Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (вказати кількість), додатків (вказати кількість). Зміст роботи висвітлено на ... (вказати кількість) сторінках основного тексту і містить (вказати кількість) таблиць і (вказати кількість) рисунків».

РОЗДІЛ 5 ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ ТА ВИСНОВКІВ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

В основній частині випускної кваліфікаційної роботи автор повинен виявити здатність лаконічно, логічно й аргументовано подавати науковий матеріал, виконуючи при цьому усі вимоги, що висуваються до друкованих робіт.

Основна частина містить розділи наукової роботи. У кваліфікаційних роботах за напрямом 23 «Соціальна робота», спеціальності 231 «Соціальна робота» може бути 1-2 теоретичні розділи (т.зв. «теоретична частина») та 1-2 емпіричні розділи (так звана «емпірична частина»).

Так, у першому розділі необхідно подати огляд літератури з теми дослідження, визначення його етапів і чітке формулювання завдання дослідження (приклад оформлення подано в додатку Д). Для цього необхідно:

- визначити джерела інформації, в яких можуть міститися матеріали з проблеми дослідження, враховуючи те, що ознайомлення з літературою необхідно починати у зворотному хронологічному порядку, оскільки зміст видань останніх років може охоплювати матеріали попередніх наукових розробок;

- визначити коло вчених, які займалися розробкою питань, пов'язаних із темою дослідження;

- систематизувати одержану інформацію і виділити конкретні аспекти вивчення цього питання;

- уточнити понятійний апарат дослідження, тобто пояснення окремих питань, які найбільш точно характеризують поставлену проблему;

- провести критичний аналіз виділених аспектів і визначити коло недостатньо досліджених питань;

- зазначити перспективні напрямки подальших досліджень.

Для більш детального теоретичного обґрунтування проблеми дослідження, враховуючи кваліфікаційний рівень випускної кваліфікаційної роботи, рекомендується проаналізувати не менше 60-70 літературних джерел як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. При цьому не можна обмежуватися лише переказом наявної інформації, констатацією фактів, отриманих іншими авторами, а обов'язково провести аналіз матеріалу й наголосити на суперечливих моментах і маловивчених питаннях.

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен **обов'язково** посилатися на цитовані джерела, або на ті джерела, звідки взято ідеї, висновки, задачі, питання, вивченню яких присвячена робота. **Відсутність посилань розцінюється, як прямий плагіат.** Посилатися слід на останні видання публікацій.

Посилання в тексті на інформаційні джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...». Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в квадратних дужках необхідно точно вказати номери сторінок,

ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) коли студент (автор роботи), наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є, наприклад: (курсив наш. – М.Х.), (підкреслено мною. – М.Х.), (розбивка моя. – М.Х.).

Загальний обсяг аналізованих літературних джерел не повинен перевищувати 20-25% обсягу основної частини випускної кваліфікаційної роботи.

Емпіричний розділ випускної кваліфікаційної роботи повинен бути присвячений обґрунтуванню й опису загальної методології дослідження.

У цьому розділі необхідно стисло, але аргументовано, змістовно і відповідно до логіки процесу дослідження, назвати усі методи і методики, які було використано для виконання поставлених завдань, визначаючи, що конкретно досліджувалося за допомогою того чи іншого методу.

Крім того, у цьому розділі необхідно охарактеризувати особливості організації дослідження, зокрема, розкрити його етапи, час, місце й умови проведення.

В емпіричній частині детально висвітлюють результати дослідження автора з характеристикою проведеної роботи, що він вносить у розв'язання цієї проблеми. При цьому необхідно наголосити на повноті виконання завдання дослідження і достовірності отриманих результатів. Кількість розділів емпіричної частини визначається відповідно до обсягу дослідження.

Кожен розділ роботи повинен завершуватися короткими висновками, де у формі тез необхідно відобразити подані у розділі теоретичні і практичні результати.

Висновки. Загальні висновки до випускної кваліфікаційної роботи відіграють роль підбиття підсумків за результатами проведеного наукового пошуку, де за логікою дослідження синтезується уся накопичена наукова інформація. У висновках, у співвідношенні із завданнями, повинен бути відображений процес проведення наукового пошуку як у теоретичному, так і в експериментальному плані. Загальні висновки не повинні замінюватись об'єднанням висновків за розділами, які є стислим аналізом результатів виконаної теоретичної чи емпіричної роботи. Рекомендований обсяг висновків – до 3-5 сторінок.

РОЗДІЛ 6 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ДОДАТКІВ

Список використаних джерел

Список використаних джерел містить бібліографічний опис джерел, проаналізованих у процесі дослідження. За списком використаної літератури зазвичай роблять висновки щодо творчого потенціалу автора, рівня його загальної та наукової культури, ступеня фундаментальності проведеного дослідження. Тому бібліографія повинна бути бездоганною як за своїм змістом, так і за способом оформлення.

Бібліографічний список подається в алфавітному порядку і розміщується після практичних рекомендацій, включається у загальну нумерацію сторінок, але не входить до основного обсягу випускної кваліфікаційної роботи. У бібліографічному описі використаних літературних джерел не можна робити пропусків будь-яких елементів, скорочувати назви. До бібліографічного списку не повинні входити джерела, на які не має посилань в основному тексті.

Вимоги до оформлення переліку посилань наведені в ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»; ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ)» та ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 «Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання».

Законодавчі та нормативні документи подаються на початку списку.

Іншомовні джерела розміщуються за алфавітом після переліку усіх джерел мовою написання випускної кваліфікаційної роботи.

Зв'язок бібліографічного джерела з основним змістом роботи здійснюється за допомогою посилань у тексті із зазначенням номера джерела, поданих у квадратних дужках. Наприклад: [56, 87], або [24-27].

Приклад оформлення бібліографічних джерел подається в додатку К.

Додатки

Додатки – це розділ, який має допоміжне (довідникове) значення, але є необхідним для більш повного висвітлення проблеми дослідження.

У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із нормативних актів і документів, звіти, окремі інструкції/положення/правила, результати соціологічних опитувань, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

До додатків зазвичай відносять плани, програми, анкети, протоколи, інструкції. Вони можуть бути подані у вигляді графіків, таблиць, рисунків чи тексту. Нумерація аркушів із додатками продовжує загальну нумерацію сторінок основного тексту випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи.

Обсяг додатків не входить до обов'язкового обсягу роботи, не має межових рамок (їх кількість залежить від автора, потреб кваліфікаційної роботи).

Кожен додаток має починатися з нової сторінки, мати заголовок, який друкується вгорі малими літерами (крім першої великої). У правому верхньому кутку сторінки над заголовком малими літерами (крім першої великої) друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки необхідно позначати у порядку появи посилань, позначаючи послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь,

РОЗДІЛ 7 ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Після завершення літературного оформлення випускної кваліфікаційної роботи й остаточної підготовки чорнового варіанта переходять до її друку. Робота повинна містити 100-120 сторінок основного тексту (з урахуванням списку використаних джерел, але без додатків).

Текст друкують на одному боці аркуша білого паперу формату А-4 через 1,5 міжрядкових (комп'ютерних) інтервали, шрифт Times New Roman, 14. Текст необхідно друкувати, залишаючи береги не менше таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 10 мм, верхній і нижній – 20 мм. Розмір абзацного відступу – 1,25 мм.

Текст основної частини поділяють на розділи та підрозділи. Першою сторінкою випускної кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають у загальну нумерацію сторінок. Номер сторінки на титульному аркуші не ставиться. На всіх подальших сторінках роботи номер необхідно розміщувати у правому верхньому куті без крапки в кінці.

Сторінки, розділу, підрозділи, таблиці, рисунки, малюнки слід нумерувати арабськими цифрами без знаку номера (№).

Рубрикація тексту основної частини випускної кваліфікаційної роботи.

Разом із розділами як видом рубрикації тексту, основний матеріал дослідження ділиться на підрозділи, пункти, підпункти, абзаци. Рубрикація тексту при виконанні випускної кваліфікаційної роботи повинна бути спрямована на більш легке і зрозуміле сприймання матеріалу дослідження, і тому всі частини рубрики повинні бути підпорядкованими: назви підрозділів повинні співвідноситися між собою і підпорядковані основній думці змісту підрозділу.

Усі наведені у тексті випускної кваліфікаційної роботи заголовки і підзаголовки повинні стисло передавати зміст рубрики, заголовок повинен складатися із ключових слів (тобто тих, що мають основне смислове навантаження). Заголовки не повинні містити скорочених слів та абревіатур, а також розміщуватися не більше, ніж на двох рядках.

Заголовки структурних частин роботи друкують великими літерами симетрично до тексту (вирівнювання по центру), без номера: «ЗМІСТ»,

«ВСТУП», «РОЗДІЛ...», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ». Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», наприклад, «РОЗДІЛ 1», а назва розділу пишеться з нового рядка по центру. Після номера і назви розділу крапка не ставиться (Додаток Д).

Підрозділи нумеруються у межах кожної розділу, після номера ставиться крапка, наприклад: «1.2.». Після номера друкується заголовок підрозділу малими літерами (крім першої). Крапку в кінці заголовка не ставлять. Номер і заголовок підрозділу слід друкувати з абзацного відступу. Відступ між заголовком розділу і текстом повинен бути 3 міжрядкових інтервали.

Кожна структурна частина випускної кваліфікаційної роботи повинна починатися з нової сторінки. Переноси слів у заголовках будь-якого рівня не допускаються. (Приклад оформлення розділу наводиться у додатку Ж).

Оформлення рисунків і таблиць. Рисунки, таблиці, схеми можуть бути вставлені у текст, а можуть бути розміщені на окремих аркушах. Зазвичай на окрему сторінку рекомендують виносити широкі рисунки або таблиці, орієнтація яких не збігається з орієнтацією основних сторінок. Сторінки з рисунками і таблицями нумеруються як звичайні.

Не рекомендується виносити ілюстративний матеріал на кінець роботи. Навіть якщо таблиця, рисунок, схема винесені на окрему сторінку, вони повинні бути поряд із першою згадкою про них.

Кожний рисунок, малюнок, схема чи таблиця повинні бути пронумеровані і підписані. Нумерація ілюстративного матеріалу може бути наскрізною або за розділами. Приклад рисунку і таблиці наводиться у додатку И).

Роботу необхідно подавати у зброшурованому вигляді у двох примірниках (один залишається на випускової кафедрі, а потім до бібліотеки).

РОЗДІЛ 8 ЗАХИСТ ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Захист випускних кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК) за участю не менше половини членів комісії при обов'язковій присутності голови комісії.

Робота атестаційних комісій проводиться у терміни, передбачені графіком навчального процесу, затвердженого ректором університету. Розклад засідань ЕК, узгоджений з головою комісії, затверджується першим проректором на підставі подання декана і завідувача кафедри і доводиться до загального відома не пізніше, ніж за місяць до початку проведення атестації.

Завершену й належним чином оформлену, але ще не оправлену випускню кваліфікаційну роботу підписують студент, науковий керівник. Науковий керівник складає відгук. Завідувач кафедри соціально-психологічної допомоги населенню, розглянувши випускню кваліфікаційну роботу й відгук наукового керівника, ухвалює рішення про її попередній розгляд, який відбувається на засіданні кафедри й на якому ухвалюють рішення про допуск студента до захисту випускної кваліфікаційної роботи перед державною екзаменаційною комісією. Після цього випускню кваліфікаційну роботу студент здає до майстерні для виконання палітурних робіт (кожна частина повинна мати картонну оправу формату 22×31 см).

На одному засіданні ЕК планується захист випускних кваліфікаційних робіт у кількості не більше 12. Тривалість захисту випускної кваліфікаційної роботи встановлюється в межах 20-30 хвилин.

Процедура захисту включає:

- доповідь студента (презентація) про зміст та результати роботи;
- запитання до студента;
- відповіді студента на запитання членів ЕК;
- обговорення випускної кваліфікаційної роботи членами ЕК;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Результати захисту випускної кваліфікаційної роботи оцінюються у балах, які відповідно конвертуються у оцінки за шкалою ECTS та 4-бальною (традиційною):

Національна шкала	Шкала ECTS	Рейтингова оцінка, бали
5 – відмінно	A	90 – 100
4 – дуже добре	B	84 – 89
4 – добре	C	75– 83
3– задовільно	D	68 – 74
3 – достатньо	E	60 – 67
2 – незадовільно	FX	35 – 59
не допущений	F	1 – 34

Рішення атестаційної комісії про оцінювання рівня підготовки магістрів, а також про присвоєння студентам-випускникам кваліфікації та видачу їм державних документів про вищу освіту приймається екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. При однаковій кількості голосів голос голови ЕК є вирішальним.

Результати захисту випускних кваліфікаційних робіт оголошуються в день їх проведення після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії.

Усі засідання випускної кваліфікаційної комісії протоколюються, вносяться оцінки, одержані при захисті випускної кваліфікаційної роботи, особливі думки і зауваження членів комісії, вказуються кваліфікація та державний документ (з відзнакою чи без відзнаки), що видається студенту-випускнику. Протокол підписують голова та члени екзаменаційної комісії, які брали участь у засіданні.

Після закінчення роботи екзаменаційної комісії голова комісії складає звіт, у якому дається аналіз рівня підготовки випускників зі спеціальності, якість виконання випускних кваліфікаційних робіт, відповідність тематики та змісту робіт сучасним вимогам, характеристика знань студентів, виявлених під час захисту, недоліки у підготовці з окремих дисциплін (питань), висловлюються рекомендації щодо поліпшення навчального процесу.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Наказ МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», чинного з 10.03.2017 р. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
2. Методичні рекомендації щодо виконання та оформлення випускних кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» Чернігівського національного технологічного університету. — Чернігів, 2016. — Режим доступу: <https://www.stu.cn.ua/media/files/pdf/metodi.pdf>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Приклад титульної сторінки
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права та соціальних технологій
Факультет соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації
Кафедра організації соціально-психологічної допомоги населенню

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри
к. психол. н., доцент Кальницька К. О.

_____ 2017 р.
" ____ " _____

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
Соціально-психологічна підготовка жінок до звільнення з
місць позбавлення волі

другого рівня вищої освіти
галузі знань 23 Соціальна робота
за спеціальністю 231 Соціальна робота
освітньо-професійна програма
«Соціально-психологічна допомога населенню»

Виконавець:
студентка гр. МСЗп-161
Ілліна Ольга Сергіївна

(підпис)

Керівник:
к. психол. н., доцент
(посада) (науковий ступінь, вчене звання)

Кальницька Катерина Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові,)

(підпис)

Чернігів 2017

Приклад анотації

АНОТАЦІЯ

Дорошок Д.А. Соціально-психологічна робота з особами похилого віку у період переживання кризи старості. – Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеню магістра за спеціальністю 231 Соціальна робота. – Чернігівський національний технологічний університет, Чернігів, 2018.

Сучасні підходи до осіб похилого віку не вирішують проблеми людей третього віку, що опинилися у складних життєвих обставинах, пов'язаних з процесом старіння. -

У теоретичній частині розкриваються теоретико-методологічні засади дослідження особистості у кризі старості. У практичній частині викладено результати емпіричного дослідження особливостей соціальної адаптації людей похилого віку і запропоновано програму психосоціальної роботи з похилими людьми у період переживання кризи старості.

Наукова новизна й теоретичне значення дослідження полягають у тому, що поглиблено систему знань про сутність, зміст та особливості похилих людей, що переживають кризу старості; розроблено освітні програми як засіб оптимізації соціальної роботи з особами похилого віку для підвищення рівня їх соціальної адаптованості.

Основні положення і висновки роботи обговорювалися на II Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія і практика сучасної науки» (Чернівці, 24-25 листопада 2017 р.).

Ключові слова: особи похилого віку, криза старості, реабілітація, корекція.

ABSTRACT

Doroshakh D.A. Socio-psychological work with the elderly during the period of the crisis of old age. – Graduation qualifying work for obtaining a master's degree in specialty 231 Social work. – Chernihiv National University of Technology, Chernihiv, 2017.

The theoretical part reveals the theoretical and methodological principles of personality research in the crisis of old age. In the practical part the results of the empirical study of the peculiarities of social adaptation of the elderly are presented and a program of psychosocial work with sloping people in the period of experience of the old age crisis is proposed.

The scientific novelty and theoretical significance of the research lies in the fact that the system of knowledge about the essence, content and features of inclined people experiencing a crisis of old age is in-depth; Educational programs have been developed as a means of optimizing social work with the elderly to improve their social adaptability.

The main provisions and conclusions of the discussion were discussed at the II International Scientific and Practical Conference "Theory and Practice of Modern Science" (Chernivtsi, November 24-25, 2017).

Key words: old age crisis, correction, rehabilitation, elderly persons.

Приклад індивідуального завдання

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ННІ ПРАВА І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Факультет соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації
Кафедра організації соціально-психологічної допомоги населенню**

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри
Кальницька Катерина
Олексіївна
«___»_____201__р.

**ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ
РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Бойко Тетяна Сергіївна

Тема роботи:

**Соціально-психологічна реабілітація підлітків з агресивною
поведінкою**

Тему затверджено наказом ректора

від «___»_____201__р. №_____

Емпіричним дослідженням було охоплено 30 учнів 7-х класів загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 35 м. Чернігова віком від 12 до 13 років.

1. Вхідні дані до роботи. Дослідження проводилось на базі загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 35 м. Чернігова.

2. Зміст роботи. Робота складається з теоретичної частини, де розкриваються теоретико-методологічні аспекти особливостей агресивної поведінки підлітків, практичної – «Соціально-психологічна допомога підліткам з агресивною поведінкою» та емпіричної – «Емпіричне дослідження особливостей соціально-психологічної реабілітації підлітків з агресивною поведінкою»

ДОДАТОК Г

Календарний план

№	Назва етапів роботи	Термін виконання	Примітки
1.	Підготовка розділу 1 «Теоретико-методологічний аналіз особливостей агресивної поведінки підлітків»	до 01.10.2018 р.	
2.	Підготовка розділу 2 «Соціально-психологічна допомога підліткам з агресивною поведінкою»	до 20.10.2018 р.	
3.	Підготовка розділу 3 «Емпіричне дослідження особливостей соціально-психологічної реабілітації підлітків з агресивною поведінкою»	до 20.11.2018 р.	
4.	Підготовка висновків кваліфікаційної роботи. Узгодження роботи з науковим керівником	до 27.11.2018 р	
5.	Доопрацювання випускної кваліфікаційної роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	до 5.12.2018 р..	
6.	Перевірка кваліфікаційної роботи на антиплагіат	до 10.12.2018 р	
7.	Подання випускної кваліфікаційної роботи на кафедру для проведення попереднього захисту	до 15.12.2018 р.	
8.	Рецензування випускної кваліфікаційної роботи	до 17.12.2018 р.	
9.	Подання випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	до 19.12.2018 р.	

Завдання підготував:

Керівник _____

(підпис)

«___» _____ 2018 р.

ПІБ

Завдання одержав:

студент _____

(підпис)

«___» _____ 2018 р

ПІБ

Приклад оформлення змісту

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ІЗ ЖІНКАМИ, ЯКІ ЗВІЛЬНЯЮТЬСЯ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ...	8
1.1 Теоретичний аналіз проблеми соціальної адаптації жінок, що звільняються з місць позбавлення волі, до життя у суспільстві.....	8
1.2 Особливості взаємодії органів та установ, які беруть участь у підготовці засуджених жінок до звільнення.....	17
1.3 Завдання, етапи та зміст соціальної допомоги засудженим жінкам перед звільненням з місць позбавлення волі.....	27
РОЗДІЛ 2 АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ПІДГОТОВКИ ЖІНОК ДО ВИХОДУ НА ВОЛЮ	38
2.1 Тренінгова робота із засудженими жінками як форма підготовки до виходу на волю.....	38
2.2 Групи взаємодопомоги та підтримки для жінок, які повертаються з місць позбавлення волі.....	45
2.3 Арттерапія як ефективна форма роботи з жінками, які готуються до виходу на волю.....	52
РОЗДІЛ 3 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЖІНОК ДО ЗВІЛЬНЕННЯ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ	69
3.1 Методики та організація дослідження соціально-психологічної підготовки жінок до звільнення з місць позбавлення волі.....	69
3.2 Аналіз та інтерпретація результатів дослідження особистісних якостей жінок, які звільняються з місць позбавлення волі.....	78
3.3 Програма соціально-психологічної підготовки жінок до звільнення з місць позбавлення волі.....	89
ВИСНОВКИ	100
ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА	105
ДОДАТКИ	118

Складові компоненти вступу

Складова вступу	Короткий опис
Актуальність теми	<p>Це значущість, важливість досліджуваної проблеми в суспільному житті й обґрунтування причин, за якими обрана дана тема досліджень. Це ступінь її важливості в даний момент і у даній ситуації для вирішення даної проблеми (завдання, питання)</p>
Мета	<p>Мета дослідження — усвідомлений образ очікуваного результату, на досягнення якого спрямована діяльність дослідника. Поставленої мети досягти треба обов'язково. І неодмінно перевірити, чи визначене чітко досягнення мети у висновках</p> <p>Мета спрямовує дослідницьку діяльність та визначає можливі засоби її досягнення через формування завдань дослідження. Визначення теми і мети дослідження становить за своєю суттю єдиний нерозривний процес.</p> <p>Кінцевий результат відображає очікуваний від виконання позитивний ефект, який формується двоступенево: перша частина - у вигляді суспільної корисності; друга - у вигляді конкретної користі, віднесеної до основного предмета дослідження.</p>
Завдання	<p>Завдання дослідження можуть включати в себе такі елементи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вирішення певних теоретичних питань, які входять у загальну проблему дослідження (наприклад, розкриття категоріального апарату, виявлення сутності поняття, явища, процесу, подальше удосконалення його визначення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо). 2. Аналіз існуючих методів, які можуть бути застосовані для дослідження проблеми, та обґрунтування вибору методів, які будуть використані саме в курсовій роботі, включаючи як методи загальнонаукові, так і методи емпіричного дослідження проблеми, аж до аналізу інструментарію (соціологічні анкети, психологічні тести, контент-аналіз тощо). 3. Всебічне вивчення практики вирішення даної проблеми, виявлення її типового стану, типових недоліків і труднощів, їх причин, типових рис передового досвіду з вирішення досліджуваної проблеми. Таке вивчення дає змогу уточнити, перевірити ті дані, які опубліковані в спеціальній літературі, періодичних виданнях, підняти їх з рівня думок окремих авторів на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі

Складова вступу	Короткий опис
	<p>спеціального дослідження процесу в даному напрямку.</p> <p>4. Обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення даної проблеми, яке, з одного боку, спирається на теоретичні дані, отримані автором у процесі вирішення першого завдання свого дослідження, а з другого - на матеріали результатів емпіричних досліджень, тобто на дані вирішення другого завдання дослідження. Обґрунтування системи заходів практично збігається з конкретизацією гіпотези дослідження.</p> <p>5. Емпірична перевірка запропонованої системи заходів з точки зору відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально можливих у відповідних умовах результатів вирішення цієї проблеми при певних затратах часу і зусиль. Таке завдання може ставитись автором лише за умови його фактичної необхідності, а також наявності усіх необхідних умов його реалізації.</p> <p>6. Розробка рекомендацій та пропозицій щодо використання отриманих автором результатів дослідження на практиці.</p> <p>Це звичайно робиться у формі перерахування (вивчити..., описати..., встановити..., з'ясувати... і т. ін.).</p>
Об'єкт	<p>Об'єктом дослідження є частина об'єктивної реальності, на яку спрямована пізнавальна активність практичної і теоретичної діяльності дослідника; вся сукупність зв'язків, відношень різних аспектів теорії і практики, що є джерелом необхідної для дослідника інформації. Наприклад, певні економічні чи політичні інституції, процеси, різновид діяльності тощо</p>
Предмет	<p>Предмет дослідження – це сторона об'єкта дослідження та його досліджувані якості і галузь використання, сутнісні зв'язки та відношення, якості об'єкта, які досліджуються з певною метою в даних умовах та обставинах. Вони є головними, визначальними для даного конкретного дослідження. Таким чином, предмет дослідження є більш вузьким, ніж його об'єкт. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему дипломної роботи, яка зазначається на титульному аркуші як її назва.</p>
Методи дослідження	<p>Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось за допомогою того чи</p>

Складова вступу	Короткий опис
	іншого методу. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів
Наукова новизна одержаних результатів (тільки для дипломних робіт РВО магістр та ОКР спеціаліст)	<p>Подають короткий виклад наукових положень, запропонованих студентом особисто.</p> <p>Кожне наукове положення чітко формулюють, відокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни. Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромодження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень).</p> <p>До цього пункту не можна включати опис нових прикладних (практичних) результатів, отриманих у вигляді способів, пристроїв, методик, схем, алгоритмів тощо.</p>
Практичне значення одержаних результатів	<p>У випускній кваліфікаційній роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а у роботі, що має прикладне значення, – відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх використання. Відзначаючи практичну цінність здобутих результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або масштабів використання.</p>
Апробація результатів дослідження	<p>Вказується, на яких наукових конференціях, міжкафедральних семінарах оприлюднено результати досліджень, викладені у роботі. Обов'язково наводиться кількість публікацій та їх бібліографічний опис</p>

Приклад оформлення сторінки розділу

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ
АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ**1.1. Дослідження феномену «агресії» в історичній ретроспективі**

Тема людської агресивності і насильства з найдавніших часів цікавила людство. «Існування зла, відзначав відомий російський філософ М. Бердяєв, є величезна таємниця світового життя...» [59, с 111]. Перші спроби проаналізувати феномен агресії, зрозуміти його причину, були вже задовго до появи психології як самостійної наукової дисципліни, в рамках релігії і філософії.

Так, виділені в Біблії наступні гріхи, як вбивство, самогубство, наклеп та ін. можна вважати першою типологією агресивної поведінки, а в Талмуді, священній книзі іудеїв, публічна образа людини за тяжкістю гріха прирівнювалася до вбивства (тобто вже в стародавні часи було відомо про пагубність психологічних форм агресії). Джерелом же насильства вважалася сама людина, її «темна сторона» душі. Щодо загальної оцінки феномену агресії, то, з точки зору християнства, він оцінювався однозначно негативно. Вже основні заповіді проголошують: «не вбий», «не вкради» і т. ін. Негативно вважалась не лише агресія, як дія, але і агресивність, як риса людини. Готовність до агресії засуджувалась не тільки на поведінковому (практичному) рівні, але і на когнітивному («Що ти дивишся на сук в оці брата твого, а колоди в своєму оці не бачиш?...») [41, с. 21].

Приклад оформлення рисунку

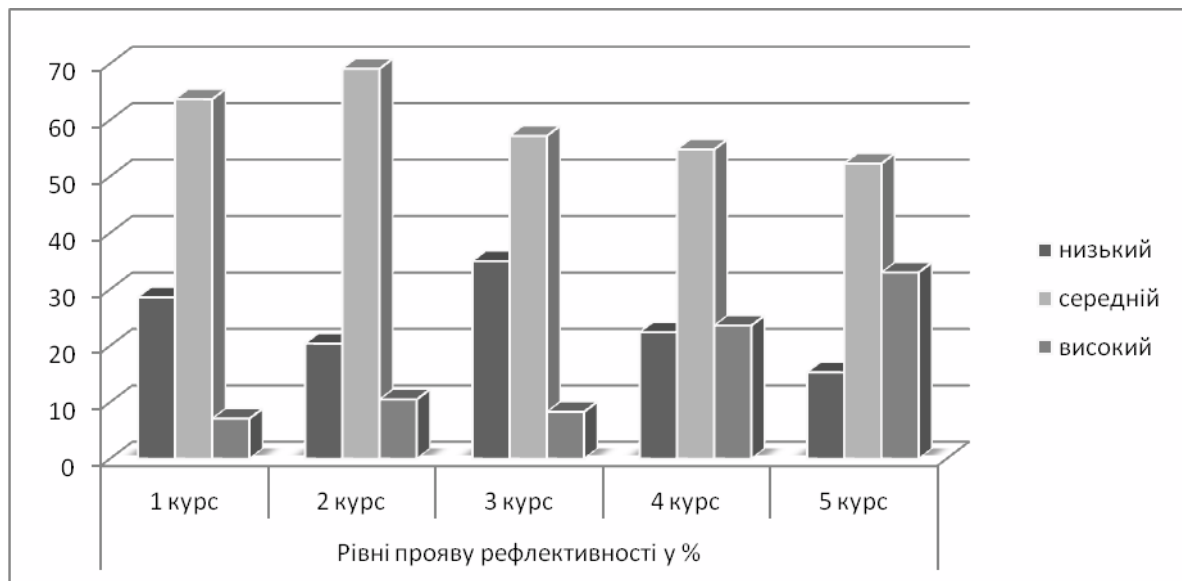

Рис. 2. 1. Динаміка рівнів рефлексивності у майбутніх соціальних працівників протягом вузівського навчання

Приклад оформлення таблиці

Таблиця 2. 2

Порівняння рівня розвитку емпатійних здібностей у майбутніх соціальних працівників першого і п'ятого курсів навчання

Емпатійні властивості особистості студентів-	<i>1 курс</i>	<i>5 курс</i>	(-критерій
співчуття	4,08±0,3	2,79±0,1	2,703**
співпереживання	3,58±0,2	3,10±0,2	2,981**
здатність розуміти емоційний стан	2,86±0,2	3,86±0,3	2,745**

Примітка ** - рівень значимості $p < 0,01$

**Приклади складання бібліографічних описів у списках літератури до
наукових робіт**

**ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДСТУ ГОСТ 7.1:2006**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бездрабко В. В. Часопис «Краєзнавство» та краєзнавча справа в Україні (кінець 1920-х – початок 1930-х рр.) : монографія / В. В. Бездрабко. – К. ; Кам'янець-Подільський : Мошак М. І., 2005. – 224 с. 2. Слободяник М. С. Бібліотека. Документ. Комунікації : вибрані праці / М. С. Слободяник ; уклад. О. Кириленко ; за наук. ред. проф. В. Г. Чернеця. – Київ : Ліра-К, 2010. – 308 с.
Два автори	1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. – Київ : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397, [1] с. – (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1). 2. Кисельова В. П. Джерельна база з історії міст і сіл у Державній історичній бібліотеці України: сучасний стан, перспективи розвитку [Електронний ресурс] / В. П. Кисельова, Т. С. Кудласевич ; Український центр культурних досліджень. – Режим доступу : www.culturalstudies.in.ua/knigi_8_10.php . – (дата звернення 10.11.2013). – Назва з екрана.
Три автори	1. Резниченко В. А. Создание цифровой библиотеки коллекций периодических изданий на основе Greenstone / В. А. Резниченко, Г. Ю. Проскудина, О. М. Овдей // Электронные библиотеки. – 2005. – Т. 8, Вып. 6. – С. 38-48. 2. Панько Т. І. Українське термінознавство : підруч. для студ. гуманітар. спец. вищ. навч. закл. / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. – Київ : НДІ "Укראгропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Енциклопедія видавничої справи : [навч. посіб.] / В. П. Ткаченко, І. Б. Чеботарьов, П. О. Киричок, З. В. Григорова. – Харків : Прапор, 2010. – 319 с.

П'ять і більше авторів	<p>1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. – [3-е изд.]. – Харьков : Гуманитар. центр, 2007. – 510 с.</p> <p>2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. – Київ : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. – 115 с. – (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).</p>
Без автора	<p>1. Реєстр розсекречених архівних фондів України : міжарх. довідник. В 2-х т. Т. 2. : Розсекречені архівні фонди Державного архіву в Автономній Республіці Крим, державних архівів областей України, міст Києва і Севастополя, кн. 3 : Розсекречені архівні фонди державних архівів Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської областей, міст Києва та Севастополя / Держкомархів України, Укр. наук.-досл. ін-т арх. справи та документознавства ; редкол.: Г. Боряк (голова) та ін. – Київ, 2007. – 512 с.</p> <p>2. Спільку архівістів зареєстровано // Архіви України. – 1991. – № 4. – С. 8-9.</p>
Багатотомний документ	<p>1. Історія Національної академії наук України, 1941-1945 рр. / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. – К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007– . – (Джерела з історії науки в Україні). – Ч. 2 : Додатки – 2007. – 573, [1] с.</p> <p>2. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. – Житомир : Полісся, 2006– . – (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. ((голова) [та ін.]). – Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. – 2006. – 721.</p>
Матеріали конференцій, з'їздів	<p>1. Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VIII Між нар. наук.-практ. конф., Київ, 17-19 травня 2011 р. / наук. ред. М. С. Слободяник. – Київ : НАКККіМ, 2011. – 244 с.</p>
Рецензії	<p>1. Одинока Л. П. Вивчаємо нашу історію / Лініна Одинока // Студії з арх. справи та документознавства. – 2002. – Т. 8. – С. 260-262. – Рец. на кн.: Мітрафан Віктаравіч Доунар-Запольські : біябібліягр. показ. / [уклад.: В. У. Скалабан та ін.]. – Мінськ : Нац. б-ка, 2001. – 120 с.</p> <p>2. Касьянов Г. Глобальна еволюція людства: культурно-цивілізаційний вимір // Вісн. Кн. палати. – 2001. – № 12. – С. 14-15. – Рец. на кн.: Шейко В. Культура. Цивілізація. Глобалізація (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) : моногр. : у 2 т.</p>

	– Харків : Основа, 2001. – Т. 1. – 520 с.
Депоновані наукові праці	<p>1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. – Москва, 2002. – 110 с. – Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432.</p> <p>2. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. – Москва, 2002. – 210 с. – Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.</p>
Довідкові видання	<p>1. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – 2-ге вид., оновл. – Київ : К. І. С., 2006. – 138 с.</p> <p>2. Архівні установи України : довідник. Т. 1. Державні архіви / редкол.: Г. В. Боряк (голова), І. Б. Матяш, Г. В. Папакін ; Держкомархів України, УНДІАСД. – 2-е вид., доп. – Київ, 2005. – 692 с. – (Архівні зібрання України. Спеціальні довідники).</p> <p>3. Архівні установи України : довідник. Т. 2 : Наукові установи, музеї, бібліотеки : у 2 кн. Кн. 1 : Національна академія наук України, Автономна Республіка Крим, Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська області / Держкомархів України, УНДІАСД ; упоряд. : С. Артамонова, А. Майстренко, Л. Одинока, Р. Романовський ; редкол. тому : І. Матяш (голова), О. Мельниченко, Ю. Прилепішева, Н. Христова. – Київ, 2010. – XXVIII, 604 с.</p>
Періодичні видання	<p>1. Архіви України : наук.-практ. журн. / Держ. архівна служба України, Укр. ін-т нац. пам'яті, Укр. ін-т. нац. пам'яті, Нац. акад. наук України, Ін-т. укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Держ. центр збереження док. Нац. арх. фонду . – Київ : [б. в.], 1947. – Виходить раз на два місяці.</p> <p>2. Історія. Філософія. Релігієзнавство : наук. журн. / Житомир. держ. ун-т ім. Івана Франка. – К.: [б. в.], 2007. - Виходить щоквартально.</p>

Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Про Національний архівний фонд та архівні установи : Закон України від 24 грудня 1993 р. № 3814-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 15. – С. 85-104.</p> <p>2. Порядок зберігання електронних документів в архівних установах : Наказ Державного комітету архівів України від 24.05.2005 р., № 49 [Електронний ресурс] / Держкомархів України. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0627-05. – (дата звернення 24.05.2007). – Назва з екрану.</p>
Стандарти	<p>1. Видання. Основні види. Терміни та визначення : ДСТУ 3017-95. – [Чинний від 01.01.1996]. – Київ : Держстандарт України, 1995. – 47 с. – (Національні стандарти України).</p> <p>2. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять : ДСТУ 2732:2004. – На заміну ДСТУ 2732-94 ; [Чинний від 28.05.2004]. – Київ : Держстандарт України, 2005. – 31 с.</p>
Каталоги	<p>1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. – Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006– . – (Серия "Нормативная база предприятия"). – Т. 5. – 2007. – 264 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. – Львів : Новий час, 2003. – 160 с.</p>
Архівні джерела	<p>1. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (ЦДІАЛ України), ф. 122, оп. 2, спр. 145, арк. 4.</p> <p>2. ЦДІАК України, ф. 128, оп. 1, спр. 67, арк. 74.</p> <p>3. ЦДНГА України, ф. Р-72, оп. 2, к. 1-273, од. зб. 1, 10 арк.</p> <p>4. Листування з архівними установами про складання методичних оглядів по фондах // ЦДАВО України, ф. 14, оп. 2, т. 1, спр. 209, арк. 177-197.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. – Львів : Укр. технології, 2007. – 74 с.</p> <p>2. Історія України : наук.-допоміж. бібліогр. покаж. за 2002 р. / упоряд. : Т. Приліпко, Н. Лук'яненко, О. Марченко ; ред. : А. Скорохатова, З. Мусіна ; Держ. іст. б-ка України. – Київ, 2005. – 616 с.</p>
Дисертації	<p>1. Кароєва Т. Р. Книговидавнича справа Поділля : тенденції розвитку (друга половина XIX - початок 30-х років XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук: 07.00.08 / Кароєва Тетяна Робертівна ; Київський національний ун-т культури і мистецтв. – Київ, 2004. – 215 с. – Бібліогр. : С. 187-215.</p>

Автореферати дисертацій	<p>1. Юдіна Л. М. Використання інформаційних ресурсів Національного архівного фонду України: науково-методичні засади, напрями та форми (1993 - 2004 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.10 / Юдіна Лариса Миколаївна ; Український наук.-дослід. ін.-т архівної справи та документознавства ДКА України. – Київ, 2005. – 16 с.</p> <p>2. Кисельова А. А. Архівні ресурси України в глобальній інформаційній мережі: види, доступ, перспективи : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.10 / Кисельова Алла Анатоліївна ; Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства ДКА України. – Київ, 2005. – 16 с.</p>
Наукові збірники	<p>1. Історіографічні та джерелознавчі проблеми історії України : зб. наук. праць / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ : [б. в.], 2003. – Виходить щорічно.</p> <p>2. Історичний архів. Наукові студії : зб. наук. пр. / Чорном. держ. ун-т ім. Петра Могили, Ін-т Укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського Нац. акад. наук України. – Миколаїв : [б. в.], 2008. – Виходить двічі на рік.</p> <p>3. Історіографічні дослідження в Україні : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – Київ : ІУ, 1968. – Періодичність: 1-2 рази на рік.</p>
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	<p>1. Боряк Г. В. Електронні архівні публікації в Інтернеті: проблеми репрезентації інформаційних ресурсів / Г. В. Боряк // Архіви України. – 2002. – Вип. 250 : липень – грудень. – С. 141-168.</p> <p>2. Боряк Г. В. Информатизация архивного дела в Украине: опыт, проблемы и перспективы / Г. В. Боряк // Архивы в новом веке: Стратегические вопросы автоматизации архивов : Международная конференция стран Центральной и Восточной Европы «Colloquia Jerzy Skowronek dedicata». – Варшава, 2001. – С. 76-82.</p> <p>3. Климчук Л. В. Веб-сайти архівних установ Поділля як електронна джерельна база краєзнавчих досліджень / Л. В. Климчук // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2011. – № 4. – С. 10-14.</p> <p>4. Матяш І. Концепція створення та функціонування Національного реєстру «Архівна україніка» / Ірина Матяш // Студії з архівної справи та документознавства. – Київ, 2007. – Т. 15. – С. 12-18.</p>

<p>Електронні ресурси</p>	<p style="text-align: center;"><i>Опис сайту</i></p> <p>1. Архіви України [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Державної архівної служби України. – Електрон. дані. – Київ : Державна архівна служба України, 2012. – . – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Archives/. – Назва з екрана.</p> <p>2. Державний архів Хмельницької області [Електронний ресурс] / Державний архів Хмельницької області. – Електрон. дані. – Хмельницький : Державний архів Хмельницької області, 2012. – . – Режим доступу : http://www.duhmo.gov.ua – Назва з екрана.</p> <p style="text-align: center;"><i>Опис друкованого видання розміщеного в Інтернеті</i></p> <p>1. Кисельова В. П. Краєзнавча бібліотечна діяльність: пріоритети та перспективи [Електронний ресурс] / В. П. Кисельова // Сучасна бібліотека як науково-інформаційний та культурно просвітницький центр місцевої громади : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 21 трав., 2009 р.). – Режим доступу : www.dibu.kiev.ua/page.php. – (дата звернення 10.11.2013). – Назва з екрана.</p> <p style="text-align: center;"><i>Опис частини друкованого документу розміщеного в Інтернеті</i></p> <p>1. Бездрабко В. В. Класифікація документів: здобутки і нагальні завдання сьогодення [Електронний ресурс] / В. В. Бездрабко. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ist/2009_22/023.htm – Назва з екрану.</p> <p>2. Новицкий А. В. Создание научных архивов с помощью системы Eprints [Электронный ресурс] / А. В. Новицкий, В. А. Резниченко, Г. Ю. Проскудина // Электронные библиотеки. – 2006. – Т. 9. – Вып. 4. – Режим доступа: http://www.elbib.ru. – (дата обращения 11.01.2014). – Заглав. с экрана.</p> <p>3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О.Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm. – Назва з екрану.</p>
----------------------------------	---

Приклади складання бібліографічних описів у списках літератури до наукових робіт

**ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ЗА ДСТУ 8302:2015 ТА ВІДПОВІДНО ДО НАКАЗУ МОН № 40 ВІД
12.01.2017Р.**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
КНИГИ:	
Один автор	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216с.</p> <p>Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.</p> <p>Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків: Право, 2011. 656 с.</p> <p>Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях / вступ. ст. Н. И. Панова; пер. с итал. М. М. Исаев. Киев: Ин Юре, 2014. 240с.</p> <p>Кузніченко С. О. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»: наук.- практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.</p> <p>Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змінами та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і перероб. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.</p> <p>Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
Два автори	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.</p> <p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практ. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.</p> <p>Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. Харків: Право, 2016. 44 с.</p>
Три автори	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.</p>

	<p>Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейников Д. О. Науково-практичний коментар до розділу I Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України). Харків: Право, 2016. 232 с.</p>
Чотири і більше авторів	<p>Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.</p> <p>Постклассическая онтология права: монографія / С. И. Максимов и др.; С.-Петербург. гос. ун-т; под. общ. ред. И. Л. Честнова. Санкт-Петербург: Алетей, 2016. 688 с.</p> <p>Hubbard R. G., Koehn M. F., Omstein S. I. et. al. The mutual fund industry: Competition and investor welfare. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.</p>
Без автора	<p>проблеми правового забезпечення: колект. монографія / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. (Серія «Наукові праці кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Т. 1).</p> <p>Правове виховання в сучасній Україні: монографія / за заг. ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2013. 440с.</p> <p>Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-е вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.</p> <p>Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. Київ: Дакор, 2016. 496с.</p> <p>Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (30 верес. 2016 р.). Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.</p> <p>Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-е вид., перероб. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736с</p>
Багатомні видання	<p>Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків: Право, 2009. Т. 2: Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / за заг. ред. Ю. П. Битяка. 576с.</p> <p>Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: у 4 т. / за ред. О. В. Стовби. Харків: Апостиль, 2015. Т. 2. 329 с.</p> <p>Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М.</p>

	<p>Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України / редкол.: В. Д. Гончаренко (голова) [та ін.]. 848 с.</p> <p>Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
Розділи книг	<p>Борисова В. И. Право частной собственности в системе социально-экономических прав и свобод граждан и пути его реализации. <i>Харьковская цивилистическая школа: право собственности</i>: монографія / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87–99.</p> <p>Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. <i>Кримінологія. Загальна та Особлива частини</i>: підручник / за ред. В. В. Голіни. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138–145.</p> <p>Хряпінський П. Кримінально-правові засоби заохочення у публічному праві України.</p> <p><i>Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані</i>: монографія / за ред.:</p> <p>О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 87–109.</p>
Тези, доповідь з матеріалів конференції, круглих столів	<p>Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів атестаційної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. <i>Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні</i>: матеріали ХХІІ Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків. 2009. С.47–49.</p> <p>Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. <i>Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин</i>: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.). Харків: Право, 2017. С.7–9.</p>
Стаття з продовжуваного видання	<p>Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i>. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.</p> <p>Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.</p> <p>Семенюк О. Г. Заходи безпеки в системі охорони державної таємниці. <i>Держава і право. Юридичні науки</i>. Київ, 2016. Вип. 72. С. 152–166.</p>
Стаття з періодично	<p>республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i>. 2009. № 10. С. 57–60.</p>

<p>го видання (журнал, газета)</p>	<p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України</i>. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p> <p>Benjamin A. C. The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471-480.</p>
<p>Стаття з довідкового видання</p>	<p>Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученко</i>. Київ: Юрид. думка, 2007. С. 550.</p> <p>Bergmann P. G. Relativity. <i>The New Encyclopedia Britannica</i>. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.</p>
<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.</p> <p>Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.</p> <p>Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2001. № 25–26. Ст. 131.</p> <p>Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. <i>Офіційний вісник України</i>. 1998. № 28. Ст. 1062.</p> <p>Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. <i>Голос України</i>. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.</p> <p>Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04. 2002 р. № 347. <i>Освіта</i>. 2002. 24 квіт. (№ 14). С.2–4.</p>
<p>ІНШІ ВИДАННЯ</p>	
<p>Дисертації</p>	<p>Головкін Б. М. Теоретичні та прикладні проблеми детермінації і запобігання корисливій насильницькій злочинності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2011. 406 с.</p> <p>Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис.... канд. юрид. наук. Харків, 2015. 183 с.</p> <p>Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation. Albany, NY, 1998</p>

<p>Автореферати дисертацій</p>	<p>Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2010. 36с.</p> <p>Наконечний А. Б. Примусове відчуження земельних ділянок за законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2016. 24с.</p>
<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.</p> <p>Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.</p> <p>Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.</p> <p>Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. Офіційний вісник України. 1998. № 28. Ст. 1062.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; м. Костянтинівка, Сектор «С» АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolencev_2016_mon.pdf. (дата звернення: 15.02.2017).</p> <p>Гетьман Є. А. Підзаконні нормативно-правові акти органів виконавчої влади України та іноземних держав: порівняльна характеристика. <i>Теорія і практика правознавства</i>: електрон. наук. фахове вид. 2016. Вип. 1 (9). URL: http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/66302 (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Карнаух Б. П. Тлумачення договору: короткий нарис із наднаціональної і транснаціональної точок зору. <i>Проблеми законності</i>. 2016. Вип. 135. С. 39–51. doi: http://dx.doi.org/10.21564/2414-990x.135.83852.</p> <p>Аналіз стану здійснення судочинства в 2015 році (за даними судової статистики). URL: http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/D7F9F72E78DA88ECC2257F730036F282 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Trammell A. Magic: The gathering in material and virtual space: An ethnographic approach toward understanding players who dislike online play. <i>Meaningful Play 2010</i>: October 21-23, 2010, East Lansing, MI. URL: http://meaningfulplay.msu.edu/proceedings2010/mp2010_paper_42.pdf (Last accessed: 17.03.2017).</p>

Мовні конструкції, які використовуються у наукових працях для виконання функції зв'язку між реченнями

Мовна функція	Лексичні засоби		
Причина та її наслідок, умова та наслідок	(і) тому, тому, що		
	оскільки		
	з чого звідки	виходить	
	внаслідок		
	у результаті		
	на основі вище означеного, на підставі вказаного вище		
	у зв'язку з цим		
	згідно з цим		
	у цьому випадку		
	за таких умов		
	у такому випадку		
	(а) якщо (ж) ..., то ...		
	що	свідчить	
		вказує	
	говорить		
	відповідає		
	дає можливість		
	дозволяє		
	сприяє		
	має значення		
Часове співвідношення та порядок викладення	спочатку, насамперед, у першу чергу		
	першим наступним попереднім	кроком	
	одночасно, у той же час,		
	поруч з цим, поряд з таким		
	попередньо, вище, раніше		
	ще раз, знову		
	потім, нижче, після цього		
	згодом, далі, пізніше		
	по-перше, по-друге і т.п.		
	зараз, нині, у цей (на цей) час, до цього часу		
	у минулі роки, останнім часом, останнього часу		
	на закінчення, зрештою, нарешті		
Зіставлення та протиставлення	але, втім, а проте, та, однак, зрештою		
	як ..., так і ...; так само, як і ...		
	не тільки, але і (й)		
	порівняно з; якщо ..., то ...		

Мовна функція	Лексичні засоби	
	на відміну, навпаки, на противагу	
	аналогічно, таким чином, також	
	з одного боку, з іншого боку	
	у той час, як; разом з тим	
Доповнення або уточнення	також і, до того ж, при цьому, разом з тим	
	окрім більше	того
	понад	
	особливо, а надто	
Посилання на попередній або наступний	тим більше, що	
	у тому разі, у випадку, тобто, а саме	
	як було	сказано
		показано
		доведено
		відзначено
		отримано
		знайдено
		встановлено
	згадано	
	виходячи з міркувань	
	як підкреслювалось, вказувалось вище	
	згідно з цим	
	відповідно до цього	
	відповідним чином	
	у зв'язку з цим	
	у зв'язку з вищевикладеним	
	цей, що розглядається, вищевказаний і т.п.	
	такий, подібний, аналогічний, відповідний, такого типу, такого виду, схожий на ...	
	багато з них, один з них, деякі з них	
наступний, деякий, надалі, подальший, дальший, другий		
більшість, більша частина		
керуючись положенням		
Узагальнення, висновок	дослідженням встановлено	
	як наслідок	
	таким чином, отже	
	у результаті, у кінцевому підсумку	
	звідси, з цього	витікає
		виходить
		стає зрозумілим
		очевидно

Мовна функція	Лексичні засоби	
	це	дозволяє зробити висновок
		дозволяє дійти висновку
		зводиться до такого
		свідчить
		переконує
	на закінчення, і нарешті	
Ілюстрація	наприклад; так, як приклад; для прикладу	
	прикладом може слугувати (бути)	
	такий же (наприклад)	
	у випадку, для випадку	
	про те може свідчити; що очевидно	
Введення нової інформації	розглянемо такі випадки	
	зупинимось детально на ...	
	основні переваги цього методу полягають ...	
	деякі додаткові зауваження ...	
	декілька слів щодо перспектив дослідження ...	
	наведемо декілька прикладів	